

LOKAL LÆREPLAN

VG2 HESTE-OG DYREFAG

Oppdatert: 18.12.23

Tana Videregående skole

OVERORDNET MÅL

Vg2 heste- og dyrefag handler om arbeid med dyr i ulike typer dyrefagsnæringer.

Programfagene skal øve opp elevenes ferdigheter og gi kunnskaper som er relevante for arbeid med dyr, og bidra til å gi samfunnet bedre tilgang til og kvalitet på dyrerelaterte tjenester og produkter.

Programfagene skal gi grunnlag for å møte arbeidslivets behov og myndighetenes krav til kompetanse på dyrehold og arbeid med dyr.

Vg2 heste- og dyrefag skal bidra til at elevene møter dyr, mennesker og natur med respekt og forståelse.

Programfagene skal utvikle elevenes evne til kritisk refleksjon og etiske vurderinger av egen praksis, og gi kunnskap om og forståelse av å forvalte naturen på en forsvarlig og bærekraftig måte.

KJERNEELEMENTER

DYREVELFERD OG DYREHELSE

- Kunnskaper og ferdigheter til å fremme dyrevelferd
- Gjenkjenne og forebygge helse- og atferdsproblemer hos dyr
- Kunnskap om arter, biologi og atferd i arbeid med dyr
- Reflektere over og respektere dyrs egenverdi og behov
- Førstehjelp og sykdomslære

DYR I NÆRING

- Aktiviteter, produkter eller tjenester i næringer knyttet til dyr og dyrehold
- Bruke fagkunnskaper til verdiskaping og næringsutvikling
- Ha ansvar for dyr, bruke dyr, utføre arbeidsoppgaver og drifte anlegg
- Yte kundeservice og veiledning til dyreeiere, kunder og oppdragsgivere
- Grunnleggende kunnskaper om etablering og drift av næringsvirksomhet
- Faktorer som påvirker økonomi, arbeidsmiljø og kvalitet
- Etikk, miljø, tverrfaglig samarbeid og å følge utviklingen på fagområdet

SIKKERHET OG KVALITET

- Forstå den særlige risikoen knyttet til å arbeide med levende dyr
- Kompetanse til å ivareta egen, andres og dyrets sikkerhet
- Rutiner, forebyggende arbeid, og ansvarlighet og effektivitet i arbeidet
- Påvirkning på samfunn og miljø
- Smittevern og å arbeide etter hygieniske og ergonomiske prinsipper
- Kvalitet på produkter og tjenester
- Innhente ekstern kompetanse ved behov
- Rette seg etter arbeidsinstrukser, standarder, lover og regelverk
- Reflektere over egen praksis

TVERRFAGLIGE TEMAER

FOLKEHELSE OG LIVSMESTRING

- I Vg2 heste- og dyrefag handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å håndtere og mestre relasjoner mellom mennesker, og mellom mennesker og dyr. Det handler om å kommunisere med kunder, kollegaer og andre yrkesgrupper. Det handler også om å ivareta egen og andres sikkerhet gjennom kunnskap om smittevern, risikovurdering og sikker håndtering av dyr

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

- I Vg2 heste- og dyrefag handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om kompetanse til å gjøre ansvarlige, etiske og miljøbevisste valg i tjenester, produkter og aktiviteter relatert til dyr. Videre handler det om å reflektere over ressursbruk, og om natur- og klimaavtrykk av egen næringspraksis

FAGET DYRELÆRE OG AKTIVITET 280 TIMER

HELSE

- Daglig stell av hest
- Normaltilstander og normalverdier, hva er en frisk hest
- Helsesjekk og holdvurdering
- Hestens anatomi og fysiologi
- Hovstell
- Tannsjekk
- Håndtering av hest *på en måte som gir trygghet og ro*

Kompetansemål: 1,2,7,8,9,10, 16

ERNÆRING OG FÔRING

- Betydningen av riktig fôring for hestens helse, vekst og holdbarhet
- Praktisk fôring av hest tilpasset ulike typer hester og aktivitetsnivå.
- Regne fôrplaner ved hjelp av digitalt forplanprogram
- Vurdere ulike typer fôrslag
- Kjenne til dyrking og høsting av grovfôr til hest
- Kjenne til hestens fordøyelsessystem og hvilke konsekvenser dette har for fôring og hold av hest

Kompetansemål: 1,2,4,11

ATFERD OG ETOLOGI

- Beskrive normal og sosial atferd hos hest
- Kjenne til hestens naturlige atferd, og hvordan tilrettelegge for et mest mulig naturlig hesteliv
- Gjenkjenne og vurdere hestens språk og signaler
- Tilpasse håndtering, bruk og trening til hestens språk og signaler
- Gjenkjenne vanlige atferdsproblemer hos hest
- Beskrive domestiseringsprosessen hos hest

Kompetansemål: 2,4,5, 8,12, 13, 15, 16

AVL OG OPPDRETT

- Avl på hest, kjennskap til avlsplaner og praktisk avl på hest i Norge
- Offisiell hesteutstilling annen hvert år
- Arvelighetsprinsipper og kjennskap til noe genetik
- Kjenne til hvordan riktig avl kan forebygge skader, sykdommer og atferdsproblemer
- Kjenne til hvordan avl har gitt ulike typer hester
- Hestens eksteriør
- Oppdretters oppgave i forhold til unghester

Kompetansemål: 1,3,4,5

DYREVELFERD OG ETIKK

- Definere hva som er god dyrevelferd
- Hestens egenverdi og behov
- Reflektere over og drøfte dyrevelferdsmessige og etiske forhold ved ulike typer hestehold
- Dyrevelferd og etikk i hestehold og konkurranser med hest
- Reflektere over avlving av hest sett i forhold til dyrevelferd, hestens behov og eiers behov og følelser
- Kjenne til avlivingsmetoder
- Mattilsynets rolle

Kompetansemål: 2,4,5,6,7,8,9,15,16

TRENING OG LÆRING

- Kunne ri hesten i de ulike gangartene og følge ridebanens veier.
- Kunne ri hesten trygt på tur, i trafikk og terreng.
- Kunne kjøre hest i skritt og trav på en trygg måte.
- Kunne arbeide hesten fra bakken, herunder tømmekjøring/tømmelongering, longering, lange tøylar, lydighetstrening og miljøtrening.
- Sosialisering og trening av fyll/unghester.
- Kunne prinsippene i læringsteori og knytte det til f.eks. lasting av hest på henger.
- Kunne tilpasse treningen for ulike type hester (føre, hestens utdanningskala, rase og alder)
- Kjenne til treningslære og treningsprinsipper (belastning, intensitet, restitusjon og variasjon)
- Planlegge, dokumentere og analysere trening

Kompetansemål: 2,4,5,7,10,12,13,15, 16

SYKDOMMER OG SKADER

- Vite om de mest vanlige sykdommene og skadene på hest
- Forebygge skader og sykdommer
- Oppdage skader og sykdommer
- Behandle/rehabiliter skader og sykdommer
- Kunne grunnleggende førstehjelp på hest
- Kunne ta kontakt med veterinær ved behov

Kompetansemål: 2,6,7,8,9,10,16

HEST I KULTURHISTORISKE TRADISJONER

- Bruke hest i skogen
- Kløve med hest
- Bruk av hest i landbruket

- Historisk bruk av hest i Sápmi
- Overnattingstur med hest på våren

Kompetansemål: 13, 14

FAGET DRIFT OG ENTREPRENØRSKAP 197 TIMER

ENTREPRENØRSKAP - UNGDOMSBEDRIFT

- Etablering, drift og avslutning av bedrift
- Forretningsplan
- Produktutvikling
- Markedsføring
- Prissetting
- Arbeidsmiljø
- Økonomistyring, budsjett og regnskap
- Kvalitet
- Virksomhetens bærekraft og påvirkning på miljø
- Profesjonell kundebehandling

Kompetansemål: 1,2, 3, 12,13,14,15

DOKUMENTASJON, LOVER OG REGLER

- Kjennskap til lover og forskrifter for hestehold og hest i næring
- Kjenne til lover og regler i hestenæringen
- Dokumentere og loggføre arbeid og trening

Kompetansemål: 4,5,8,15

HOV OG SKO

- Kunne ta av sko på en trygg og ergonomisk riktig måte
- Kunne vurdere behovet for verking og skoing
- Kunne navn på verktøy og vite hva det brukes til
- Kunne navnsette deler på hoven
- Sni en sko

Kompetansemål: 6,7,9

HYGIENE OG SMITTEVERN

- Kunne arbeide etter hygieniske prinsipper
- Vite hvordan sykdommer og parasitter føres videre
- Smittebekjempelse
- Forebyggende smittevern
- Import og eksport av hester
- Smitte mellom dyr og mennesker

Kompetansemål: 4,8

VEILEDNING OG INSTRUKSJON

- Veilede og instruere andre
- Planlegge og gjennomføre aktiviteter for andre
- Kunne kommunisere og samarbeide med andre

Kompetansemål: 1,3,10

HMS, KVALITETSSIKRING OG ANLEGG

- Gjennomføre og dokumentere helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i stallen og ved håndtering av hest
- Jobbe ergonomisk riktig for å forebygge belastningsskader
- Utføre stallarbeid på en effektiv, sikker og ergonomisk måte
- Brannvern
- Førstehjelp for mennesker
- Kunne foreta en risikovurdering
- Ryddighet, renhold, effektivitet
- Ergonomi og belastningsskader
- Kvalitetssikring og systemer
- Velge og bruke sikkert utstyr og teknikker
- Velge og bruke riktig klær og utstyr til både seg selv og hesten
- Kunne ta vare på seg selv og hester på lengre turer under ulike vær- og føreforhold
- Vedlikeholde ridebaner, stall, beiter og gjerdar

Kompetansemål:4,5,6,7,8,9,12

UTSTYR OG TEKNOLOGI

- Velge, bruke og tilpasse utstyr til hesten og aktiviteten
- Kunne kjøre traktor og bruke enkelte redskaper til gjøremål knyttet til hestehold og fôr dyrking
- Kunne bruke ryddesag og motorsag til gjøremål knyttet til hestehold
- Kjenne til og bruke ulike typer utstyr, til bruk i daglig stell og i trening
- Vedlikeholde utstyr
- Kjenne til og bruke digitale hjelpemidler i trening av hest
- Kjenne til ny teknologi i næringen

Kompetansemål: 6,7,8,9

DYRENÆRINGEN

- Kjennskap til ulike yrker innenfor hestenæringen
- Arbeide etter gjeldende regelverk og avtaler i arbeidslivet
- Yrkesretninger og markedet
- Plikter og rettigheter i arbeidslivet
- Bedriftsbesøk
- Offisiell hesteutstilling annen hvert år.

Kompetansemål: 1,4,5,11,15

HESTEASSISTERTE INTERVENSJONER (DE+ DA)

- Hest som ressurs i arbeid med mennesker
- Interaksjoner mellom hest og mennesker. *Hvordan disse kan bli positive.*
- Risiko ved håndtering av hest og *hvordan disse kan forebygges.*
- Seleksjon, forberedelse og testing av hester
- Hestens betydning for andre næringer og andre brukere av naturen

Kompetansemål: 1,3,4,6,7,8,9,10,11

KOMPETANSEMÅL

DYRELÆRE OG AKTIVITET	DRIFT OG ENTREPRENØRSKAP
Mål for opplæringen er at eleven skal kunne: <ol style="list-style-type: none"> 1. planlegge, vurdere, gjennomføre og dokumentere daglig og periodisk arbeid med dyr og begrunne valg faglig 2. planlegge, vurdere, gjennomføre og dokumentere tiltak som fremmer prestasjon, helse og dyrevelferd, og som forebygger helse- og atferdsproblemer 3. gjøre rede for og vurdere reproduksjon, avl og oppdrett for aktuelle arter og bruksområder 4. vurdere sammenhengen mellom dyrets tidlige liv og senere utvikling 5. beskrive domestiseringsprosessen og vurdere hvordan det påvirker dyr og dyrevelferd 6. gjøre rede for og reflektere over avlving og avlivingsmetoder 7. gjennomføre helsesjekk og vurdere hold, atferd og bevegelser 8. gjenkjenne og beskrive normaltilstander, normalatferd, avvik, smerter, sykdom og skade 9. utføre førstehjelp og enkel smertelindring på dyr, vurdere når det er nødvendig å tilkalle hjelp, og	Mål for opplæringen er at eleven skal kunne: <ol style="list-style-type: none"> 1. planlegge, tilby og vurdere aktiviteter, produkter eller tjenester for ulike målgrupper 2. gjøre rede for etablering, utvikling og drift av næringsvirksomhet, hensikten med og innholdet i en forretningsplan 3. veilede, instruere og samarbeide med andre i utførelse av arbeidsoppgaver 4. arbeide etter hygieniske prinsipper og ivareta smittevern mellom dyr, og mellom dyr og mennesker 5. arbeide i tråd med gjeldende lov- og regelverk og gjøre rede for aktuelle krav om dokumentert kompetanse 6. utføre arbeidsoppgaver på en ergonomisk riktig måte, gjøre rede for vanlige belastningsskader og iverksette tiltak for å unngå disse 7. vurdere risiko og håndtere dyr på en sikker og trygg måte 8. gjennomføre og dokumentere helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, sette i verk forebyggende tiltak og følge rutiner, kvalitetssystemer og arbeidsinstrukser

<p>sette inn tiltak i samarbeid med andre yrkesgrupper</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. anvende ulike diagnostiske verktøy og metoder 11. utarbeide fôrplaner og fôre, beskrive fordøyelsesprosesser og vurdere innhold i og kvalitet til ulike fôrslag 12. anvende læringsteori for å planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere trening og atferdsendring 13. trene dyr i håndtering, ulike bruksområder og aktiviteter 14. utforske og beskrive bruk og hold av dyr knyttet til kulturhistoriske tradisjoner 15. reflektere over og drøfte etiske og dyrevelferdsmessige utfordringer ved bruk og hold av dyr 16. vurdere når det er behov for ekstern kompetanse, og samarbeide med andre yrkesgrupper 	<ol style="list-style-type: none"> 9. velge, bruke, tilpasse og vedlikeholde anlegg, utstyr, verktøy, materiale og metoder 10. informere og veilede kunder og yte kundeservice 11. utforske og gjøre rede for dyreholdets og næringens betydning for folkehelse, samfunn og natur i Norge 12. identifisere faktorer som påvirker arbeidsmiljø, økonomi, kvalitet og virksomhetens bærekraft og påvirkning på miljøet, og foreslå og iverksette forbedringstiltak 13. føre enkelt budsjett og regnskap, gjøre rede for sentrale elementer i økonomistyring og betydningen av korrekt regnskapsføring, og tolke nøkkeltall 14. gjennomføre markedsføringstiltak og vurdere prissetting av tjenester og produkter 15. arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget, og gjøre rede for pliktene og rettighetene til arbeidsgiveren og arbeidstakeren
---	--